

Tracey Burke

Cyfarwyddwr Cyffredinol / Director General

Y Grŵp Newid Hinsawdd a Materion Gwledig
Climate Change and Rural Affairs Group

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Adrian Crompton
Archwilydd Cyffredinol Cymru
Archwilio Cymru
24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd
CF11 9LJ

13 Mawrth 2023

Annwyl Archwilydd Cyffredinol

Diolch am eich adroddiad 'Darlun o Reoli Perygl Llifogydd'. Ysgrifennaf i ymateb i'r prif broblemau a nodwyd yn yr adroddiad, ac i roi diweddariad ichi ar y ffordd rydym yn rheoli perygl llifogydd yng Nghymru, ynghyd â'r cynnydd hyd yn hyn.

Yn gyntaf hoffwn i ddiolch ichi am eich adroddiad craff a chytbwys, sy'n cydnabod y cynnydd rydym wedi'i wneud ers 2016. Croesawaf hefyd yr heriau a nodwyd yn eich adroddiad, a'r eglurder y mae'n ei ddarparu mewn perthynas â'r prif broblemau sy'n effeithio ar y gwaith o reoli perygl llifogydd.

Fel y mae eich adroddiad yn cydnabod, mae mynd i'r afael â'r effeithiau cynyddol sy'n gysylltiedig â newid hinsawdd yn hanfodol i bopeth rydym yn ei wneud. Mae Gweinidogion Cymru wedi ymrwmo i ddarparu'r lefelau uchaf erioed o fuddsoddi er mwyn mynd i'r afael â'r perygl o lifogydd ac erydu arfordirol. Bydd sicrhau bod ein gwaith yn ddigon i ymdrin â'r risgiau cynyddol o ganlyniad i hinsawdd sy'n newid yn parhau i beri heriau ar gyfer llywodraeth, y sector cyhoeddus ehangach a chontractwyr.

Mae eich adroddiad yn cydnabod y bydd cyllid llifogydd ac erydu arfordirol gan Lywodraeth Cymru yn cynyddu 48.7% yn nhermau real rhwng 2021–22 a 2024–5, a bod llywodraethau lleol wedi derbyn y lefelau uchaf o gyllid erioed dros y ddwy flynedd diwethaf. Mae Gweinidogion Cymru yn bwriadu rhoi cymaint o sicrwydd ag y bo modd ynghylch cynlluniau gwario a setliadau aml-flwyddyn. Fodd bynnag, gall pwysau cyllideb ehangach olygu bod gwneud ymrwymadau o'r fath yn heriol.

Bydd dadansoddiadau Cyfoeth Naturiol Cymru (CNC) o'r gofynion buddsoddi tymor hir yn rhoi rhagor o eglurder inni, ac mae'n bosibl y bydd hyn yn ein galluogi i gyflwyno'r achos dros gynlluniau gwario aml-flwyddyn. Mae CNC wedi rhannu eu hasesiad cychwynol â

Parc Cathays • Cathays Park
Caerdydd • Cardiff
CF10 3NQ

Ffôn • Tel 0300 0258047
tracey.burke@llyw.cymru
Gwefan • website: www.wales.gov.uk

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

swyddogion Cangen Llifogydd Llywodraeth Cymru. Rydym bellach wrthi'n ystyried asesiad CNC, ac mae rhagor o drafodaethau wedi'u cynllunio ar gyfer mis Ebrill. [Mae adroddiad Pwyllgor Llifogydd ac Erydu Arfordirol Cymru](#) ar adnoddau wedi tynnu sylw at nifer o heriau o ran cyflawni, gan gynnwys capasiti yn y sector cyhoeddus a'r sector preifat a chyfyngiadau o ran gallu, sydd eisoes wedi dechrau effeithio ar ganlyniadau. Rydym wedi ymrwymo i weithredu ar ganfyddiadau'r adroddiadau hyn, a bydd fy swyddogion yn sicrhau eu bod yn cael eu hystyried gan Fwrdd y Rhaglen Rheoli Perygl Llifogydd ac Erydu Arfordirol. Fel y bwrdd traws-sector ac arbenigol sy'n gyfrifol am gyflawni ein rhaglenni llifogydd cyfalaf, eu haelodau yw'r bobl orau i lywio penderfyniadau Gweinidogion ynghylch y ffordd ymlaen.

Nodaf eich sylwadau ynghylch y bylchau o ran arweinyddiaeth gyfunol ym maes FCERM. Gellir cysylltu'r bylchau hyn â'r problemau staffio a nodwyd yn eich adroddiad. Mae rheoli perygl llifogydd yn arbenigedd peirianeg sy'n gallu arwain at heriau recriwtio. Mae natur arbenigol y gwaith yn gallu golygu hefyd, mewn rhai achosion, nad yw'r ymdrech i gydgyssylltu'r gwaith â phortffolios a rhaglenni buddsoddi eraill mor effeithiol ag y gallai fod. Mae'r Gangen Llifogydd eisoes wedi cychwyn trafodaethau ag CNC a Chymdeithas Llywodraeth Leol Cymru (CLILC) i ystyried sut y gallwn fynd i'r afael â'r heriau hyn, gyda'r nod terfynol o gynyddu cymaint ag y bo modd y manteision trawsbynciol y gellir eu sicrhau drwy leihau'r perygl o lifogydd ar gyfer yr amgylchedd, y gymuned a'r economi.

Rydym yn annog ceisio cyllid partneriaeth drwy ein Strategaeth Genedlaethol a'n Canllawiau Achos Busnes FCERM, a gwelwyd rhai storïau o lwyddiant yn ddiweddar. Mae Cangen Llifogydd Llywodraeth Cymru yn gweithio'n agos gyda chydweithwyr ym maes amaeth i integreiddio rheoli llifogydd yn naturiol i'r gwaith o ddatblygu'r Cynllun Ffermio Cynaliadwy. Y nod yw rhoi cymhellion i berchnogion tir i'w hannog i ddefnyddio atebion sy'n seiliedig ar natur, er mwyn sicrhau amrediad o fanteision fel gwella'r ffordd mae perygl llifogydd yn cael ei reoli a gwella ansawdd dŵr a bioamrywiaeth. Rwy'n cydnabod bod bodloni'r gofynion mewn perthynas â seilwaith mwy drwy gyllid partneriaeth yn parhau i fod yn heriol i Awdurdodau Rheoli Risg. Bydd fy nghydweithwyr yn rhannu'r pryderon hyn â CLILC a Phwyllgor Llifogydd ac Erydu Arfordirol Cymru.

O ran cyhoeddi data ar reoli perygl llifogydd, gwnaethom weithio'n agos gydag CNC i gynhyrchu Map Llifogydd Cymru, sy'n cynnwys Asesiad Perygl Llifogydd Cymru a'r Map Llifogydd ar gyfer Cynllunio. Roedd y map yn ymgymeriad sylweddol ond, fel yr adlewyrchir gan y mesurau amryfal yn ein Strategaeth Genedlaethol ar gyfer Rheoli Perygl Llifogydd ac Erydu Arfordirol, nid ydym yn ystyried bod y darn hwn wedi'i gwblhau. Yn ein barn ni mae Map Llifogydd Cymru yn darn o waith parhaus, ac rydym yn disgwyl iddo gael ei ddiweddarau'n rheolaidd i adlewyrchu risgiau wrth iddynt newid. Mae hyn yn golygu diweddarau'r map i adlewyrchu'r risg gynyddol sy'n gysylltiedig â newid hinsawdd, wrth hefyd adlewyrchu'r risg is i gymunedau o ganlyniad i'n buddsoddi parhaus. Byddwn yn parhau i weithio'n agos gydag CNC i wneud hyn.

I'r diben hwnnw, rydym yn gweithio gydag CLILC, CNC ac awdurdodau lleol i ddatblygu cronfa ddata asedau cenedlaethol, ac i ryddhau'r gronfa hon ar blatfform cyhoeddus. Ein huchelgais yw y bydd y gronfa ddata asedau'n dangos cyflwr yr holl asedau rheoli perygl llifogydd yng Nghymru sydd o dan reolaeth Awdurdodau Rheoli Risg, a phwy sy'n berchen arnynt, a'r manteision maent yn eu darparu wrth leihau'r perygl o lifogydd. Mae eich adroddiad yn cydnabod bod y gwaith hwn yn parhaus, a hoffwn i roi sicrwydd ichi fod y gwaith hwn yn parhau i fod yn flaenoriaeth i Lywodraeth Cymru ac i CNC.

Rydym hefyd yn parhau i fod wedi ymrwymo i atal risgiau y gellir eu hosgoi drwy sicrhau nad yw gwaith datblygu ac ailddatblygu'n cael ei gynnal mewn ardaloedd sydd o dan y

perygl o lifogydd. Mae Gweinidogion Cymru am ddefnyddio'r system gynllunio er mwyn lleihau'r risg o lifogydd y mae pobl yn eu hwynebu yn eu cartrefi a lle maent yn gweithio – a'r risg i'n seilwaith allweddol. Ar hyn o bryd rydym yn ymgynghori ynghylch newidiadau i TAN 15 sydd, wrth geisio sicrhau nad yw unrhyw ddatblygiadau niweidiol yn cael eu hadeiladu yn yr ardaloedd lle mae'r risg ar ei huchaf, yn caniatáu adfywio ac ailddatblygu priodol Mae eich adroddiad hefyd yn codi pryderon ynghylch y diffyg data diweddar mewn perthynas â chaniatadau cynllunio mewn ardaloedd risg uchel. Gan edrych tua'r dyfodol, bydd angen inni ystyried a oes angen proses ddiwygiedig o ystyried bod y cyd-destun polisi yn newid, gan gynnwys y canllawiau cynllunio sydd yn yr arfaeth a'r diffiniadau newydd o ardaloedd sydd mewn perygl o lifogydd.

Hoffwn i orffen drwy ailadrodd ein hymrwymiad i leihau'r perygl o lifogydd ac erydu arfordirol. Mae'r Rhaglen Lywodraethu yn ymrwmo i darged uchelgeisiol i ddarparu amddiffyniad gwell ar gyfer dros 45,000 o adeiladau, i reoli llifogydd gan ddefnyddio dulliau sy'n seiliedig ar natur ym mhob dalgylch afon mawr, i ehangu cynefinoedd gwlyptiroedd a choetiroedd ac i wella'r ffordd rydym yn defnyddio Systemau Draenio Cynaliadwy (SDCau).

Fel rhan o'r Cytundeb Cydweithio gyda Phlaid Cymru, gwnaeth y Gweinidog Newid Hinsawdd a Siân Gwenllïan AS wahodd yr Athro Elwen Evans CB i adolygu Adroddiadau Archwilio Llifogydd Adran 19 gan lywodraethau lleol, ac adroddiad CNC ei hun ar y llifogydd eithafol yn 2020 a 2021. Mae'r adroddiad yn mynd rhagddo, ac mae'n ceisio nodi meysydd i'w gwell, arferion da, llwyddiannau a gwersi a ddysgwyd. Mae Comisiwn Seilwaith Cenedlaethol Cymru hefyd yn asesu sut y gallwn leihau llifogydd sy'n effeithio ar gartrefi, busnesau a seilwaith erbyn 2050. Disgwylir i adroddiad y Comisiwn Seilwaith fod wedi'i gwblhau yn 2024.

Gwnaeth y stormydd a'r llifogydd ein hatgoffa, mewn ffordd gostus, fod llawer o waith i'w wneud o hyd. Mae Gweinidogion Cymru yn cydnabod effeithiau dinistriol y llifogydd yn 2020, a'r effeithiau ar gymunedau a busnesau wedi hynny, a gwnaeth Gweinidogion ymateb yn gyflym a darparu cryn gyllid i gefnogi'r broses adfer. Hyd yn hyn mae ein buddsoddiadau mewn seilwaith llifogydd wedi helpu i leihau perygl ac effeithiau llifogydd yn sylweddol. Rydym yn amcangyfrif bod amddiffynfeydd CNC ar brif afonydd wedi lleihau'r perygl o lifogydd i tua 73,000 o adeiladau, a gwnaeth amddiffynfeydd ar hyd Afon Taf ddiogelu dros 880 o adeiladau rhag llifogydd yn ystod Storm Dennis.

Mae llawer o waith i'w wneud o hyd, mae Gweinidogion Cymru yn parhau i fod wedi ymrwmo i leihau'r risg i'n cymunedau a chyflawni yn erbyn y mesurau wedi'u hamlinellu yn ein Strategaeth Genedlaethol.

Yn unol â'r arferion gorau, rwy'n anfon copi o'r llythyr hwn at Gadeirydd y Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus a Gweinyddiaeth Gyhoeddus.

Yn gywir

Tracey Burke

Cyfarwyddwr Cyffredinol, y Grŵp Newid Hinsawdd a Materion Gwledig